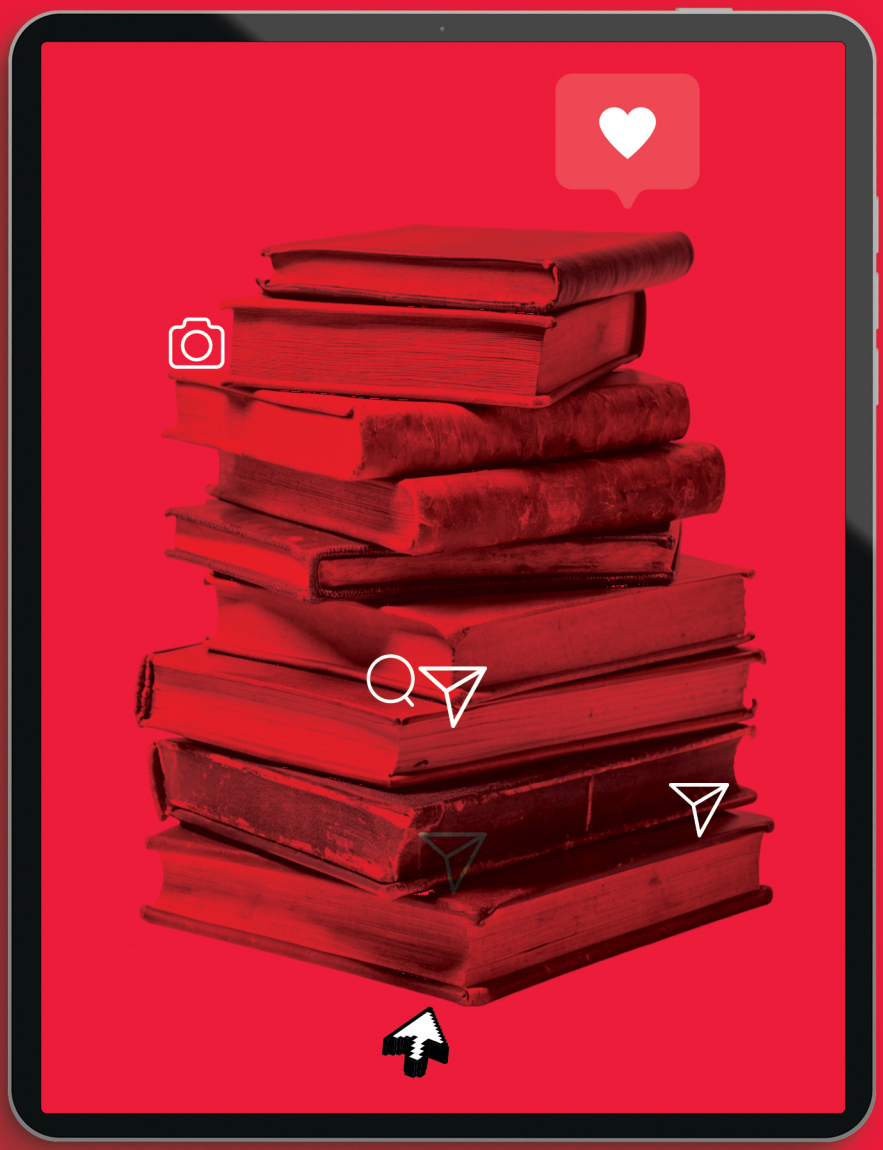
rijksuniversiteit groningen

scholierenacademie

Van tablet tot tablet

Lesideeën bij een podcastserie over het belang van lezen, vroeger en nu

rug.nl/lespakketten

Colofon:
Deze lesideeën zijn ontwikkeld door de Scholierenacademie van de Rijksuniversiteit Groningen in 2024. Dit document is gratis te gebruiken en niet bestemd voor commerciële doeleinden.

Redactie: Famke van Aalst, Sabrina Corbellini, Margriet Hoogvliet, Joanne Schuitemaker
Vormgeving: Eva Visser

Bij de samenstelling van dit document is getracht alle rechthebbenden te achterhalen en te contacteren. Indien u meent dat dit niet het geval is, dan kunt u contact opnemen met scholierenacademie@rug.nl.

Inhoud

0
1
2
3
4

Handleiding voor de docent

Lesideeën podcast 1: tekstdragers vroeger en nu

Lesideeën podcast 2: van pen tot drukpers

Lesideeën podcast 3: informatiemanagement in de middeleeuwen

Lesideeën podcast 4: de magie van het lezen

rijksuniversiteit groningen

scholierenacademie

Docenten Handleiding

rug.nl/lespakketten

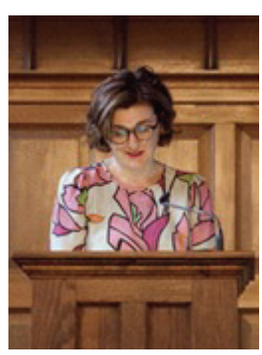
Inleiding

“Van tablet tot tablet” is een vierdelige podcast-serie waarin onderzoekers van de Universiteit Groningen vertellen over het belang van lezen, vroeger en nu; en over leestechnieken die heel modern lijken, maar eigenlijk in de Middeleeuwen ontwikkeld zijn. Wetenschappelijk onderzoeker Dr. Pieter Boonstra bezoekt samen met vier collega-onderzoekers bijzondere plaatsen van kennis, en gaat daar met ze in gesprek over hun onderzoek naar boeken, lezers en leestechnieken; van wastablet tot tabletcomputer.

Bij deze podcasts zijn deze lesbrieven gemaakt. Het doel: een eenvoudig voor te bereiden les als uitbreiding van het vak Nederlands of geschiedenis over lezen in de 15e eeuw en nu. De bijbehorende lesbrieven zijn gemaakt voor klas 2 vwo en duren ongeveer één lesuur.

De podcasts zijn te vinden op:
https://www.rug.nl/research/research-let/onderzoek-per-vakgebied/geschiedenis/podcast-van-tablet-tot-tablet/afleveringen

'Onderzoekers en makers van de podcasts Van tablet tot tablet'

Leerdoelen lesbrieven:

(1) De leerlingen leren te navigeren in boeken
(2) De leerlingen leren over het belang van lezen en het verband met leesplezier
(3) Leerlingen ontdekken de overeenkomsten tussen tekstdragers van vroeger en nu
(4) Leerlingen hebben inzicht in de manieren waarop men in de middeleeuwen naar informatie zocht

Bij de serie van vier podcasts horen de volgende vier lesbrieven:

Podcast	Onderwerp
01	Van scroll tot scrollen: tekstendragers toen en
02	Van Pen tot Drukpers
03	Informatiemanagement in de middeleeuwen
04	De magie van het lezen

Ter voorbereiding van de lessen:

Als leerkracht is het handig om eerst **de bijbehorende podcast te luisteren.** Lees ook van tevoren de lesbrief goed door.
(1) Print voor elke leerling een lesbrief
(2) Leerlingen hebben papier nodig om aantekeningen op te maken (kan schrift zijn)

Let op!

Extra voorbereiding lesbrief 1 heeft twee versies: in de normale versie gaan leerlingen de klas uit waarin ze door de school heen op zoek gaan naar tekstdragers. In de ingekorte versie blijven ze in de klas.

Extra voorbereiding lesbrief 3:
(1) Print het werkblad voor een derde van de klas
(2) Deel per drietal een stapeltje post-its uit

Opbouw van de lessen:

De opbouw van de les bestaat uit vier onderdelen: waarnemen, vragen, onderzoeken en reflecteren. Het is aan te raden om deze volgorde aan te houden. Ook in wetenschappelijk onderzoek gaan onderzoekers eerst waarnemen, dan vragen stellen, vervolgens onderzoeken en ten slotte reflecteren.

Waarnemen	**±10 min**	In dit onderdeel wordt met behulp van afbeeldingen of citaten de interesse van de leerlingen gewekt en worden ze uitgedaagd om dit nauwkeurig te bestuderen.

Rol vd leerkracht: De leerkracht stimuleert de leerlingen om gedetailleerd de bronnen te bestuderen. De bronnen passen bij wat in de podcast wordt besproken. De leerkracht kan aan het eind van het onderdeel de waarnemingen kort klassikaal bespreken. Ook kan de leerkracht leerlingen wijzen op details in de afbeeldingen.

Vragen	**±10 min**	In dit onderdeel worden leerlingen uitgedaagd om meer specifieke vragen te stellen en te beantwoorden over het onderwerp.

Rol vd leerkracht: De leerkracht stimuleert de leerlingen om te ontdekken wat ze al wel en wat ze nog niet over een onderwerp weten.

Onderzoeken	**±15 min**	In het onderdeel Onderzoeken gaan de leerlingen op verkenning over meer van het onderwerp en om nieuwe verbanden te leggen. Dit kan zowel gebeuren door de leerlingen samen te laten werken of binnnen/buiten de klas.

Rol vd leerkracht: De leerkracht stimuleert de leerlingen om antwoorden te vinden op de vragen die leerlingen hebben en stimuleert het eigen onderzoek dat de leerlingen uitvoeren.

Reflecteren	**±10 min**	Leerlingen evalueren wat ze hebben geleerd en de verbanden van vroeger en nu. Daarna wordt dit klassikaal besproken.

Rol vd leerkracht: In dit onderdeel bespreekt de leerkracht nadat de leerlingen de relflectievragen hebben beantwoord wat de klas heeft geleerd met de vraag: Wat weten jullie nu over... *het onderwerp van de les?*

Veel van de kennis die behandeld wordt in de lesbrief komt terug uit de podcasts. Hiermee kunnen de meeste vragen uit de lesbrief worden beantwoord. Komen de leerlingen zelf met onderzoeksvragen, dan raden we het aan om met de leerlingen op onderzoek uit te gaan.

Ter ondersteuning kan je de hulpkaarten van de scholierenacademie gebruiken, te vinden op **https://www.rug.nl/scholierenacademie/onderzoeksvaardigheden**

Verantwoording afbeeldingen

Afbeelding 1, p12: *Translator at work from BL Royal 18 E III, f. 24*	**Creator:** Valerius Maximus, übersetzt von Simon de Hesdin and Nicholas de Gonesse **Institution:** The British Library Public Domain
Afbeelding 2, p12: *Tabelliones (Notaries) (BL Royal 6 E VII, f. 514)*	**Creator:** James le Palmer **Institution:** The British Library Public Domain
Afbeelding 3, p12: *Woman reading from BL Harley 4431, f. 259v*	**Creator:** Christine de Pizan **Institution:** The British Library Public Domain
Afbeelding 4, p12: *Parchment rolls containing acts of the Parliament of the United Kingdom*	**Creator:** JvL **Institution:** Wikipedia Public Domain
Afbeelding 5, p12: *Table with was and stylus Roman times*	**Creator:** Peter van der Sluijs - Own work, CC BY-SA 3.0 **Institution:** Wikipedia Public Domain
Afbeelding 6, p12: *Above view tablet with minimal display*	**Creator:** Onbekend **Institution:** Freepik
Afbeelding 7, p12: Old paper scroll ancient papyrus isolated on background	**Creator:** Vector_Crop **Institution:**Freepik
Afbeelding 8, p17: Vol. 1, fol. 1r, Epistle of St. Jerome	**Creator:** Johann Gutenberg **Institution:** The Harry Ransom Center Public Domain
Afbeelding 9, p17: Getijdenboek van de Meester van Catharina van Kleef	**Creator:** Meester van Catharina van Kleef **Institution:** The Morgan Library & Museum Public Domain
Afbeelding 10, p17: Ebook reader over isolated white background being held by a male hand	**Creator:** Mateus Andre **Institution:** Freepik

Afbeelding 11, p17:
The Halloween Play (12) written and illustrated Felicia Bond

Creator: Felicia Bond
Institution: Wikipedia
Public Domain

Afbeelding 12, p22:
De Librije te Zutphen

Creator: Onbekend
Institution: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Public Domain

Afbeelding 13, p22:
Figure CLXXXVIII in Le diverse et artificiose machine del Capitano Agostino Ramelli

Creator: Agostino Ramelli
Institution: Wikipedia
Public Domain

Afbeelding 14, p22:
Interior of the George Peabody Library in Baltimore

Creator: Matthew Petroff
Institution: Wikipedia
Public Domain

Afbeelding 15, p22:
The first page of the index of Novus Atlas Sinensis by Martino Martini

Creator: Martino Martini
Institution:
Wikipedia
Public Domain

Afbeelding 16, p22:
Mellon Chansonnier

Creator: Unknown author
Institution: Beinecke Rare Book & Manuscript Library, Yale University
Public Domain

Afbeelding 17, p22:

Creator: Onbekend
Institution: Freepik